

Коробовська Т.В.

Студ. гр. ББТ-20

Науковий керівник канд. філософ. наук, доц. Множинська Р.В.
Київський національний університет технологій та дизайну

ТЕОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО КОНСЕРВАТИЗМУ

В. ЛИПІНСЬКОГО

Основним завданням цієї роботи є висвітлення проблеми практичного застосування та з'ясування перспективи розвитку консервативної ідеології В'ячеслава Липинського в Україні.

В. Липинський (1882–1931) – представник старовинного роду українсько-польської шляхти – заснував консервативну школу в українській політико-правовій думці. «Його походження певною мірою спонукало до обґрунтування ідеї активної участі української шляхти (аристократії, інтелектуалів) в політичному та національному відродженні Української держави» [1, с. 46].

В. Липинський як представник аристократичної верстви дотримувався консервативних поглядів, він не поділяв політико-правових позицій й ідеології Центральної Ради (ЦР), натомість активно підтримав конкретні заходи і загалом політику гетьмана Павла Скоропадського, оскільки монархічна ідея була йому значно ближчою і зрозумілою. Особливістю і позитивним елементом національного консерватизму В.Липинського була ідея політичної інтеграції (об'єднання) як засобу творення незалежної національної держави.

Важливою складовою його національного консерватизму можна вважати ставлення до сформованої і сталої державницької ідеології, яку він виводить із старовинних народних традицій та звичаїв, зокрема з державного досвіду гетьмансько-козацьких часів, високої етичної культури хліборобської спільноти, вважаючи її рушійною силою подальшого національного відродження України.

Характеризуючи явище «демократії» В. Липинський зауважує, що державна влада в її умовах або ж потрапляє безпосередньо до рук «багатіїв-плутократів», або до рук найнятих ними політиків-професіоналів з-поміж інтелігенції. Внаслідок цього державна влада стає знаряддям реалізації не народних, а приватних інтересів окремих осіб чи угруповань [2, с. 212]. Розмежування ж в умовах демократії політичних партій позбавляє їх відчуття політичної відповідальності, а необмежений демократичний індивідуалізм підриває в суспільстві основи дисципліни і правопорядку. Одним із прикладів такої «демократії» В. Липинський вважав Українську Народну Республіку. Головні державотворчі ідеї В.Липинський виклав у монументальній праці «Листи до братів-хліборобів».

Також приділяв увагу ідеї і організації українського монархізму, де чітко виокремив два напрямки власної державницької концепції: перший

висвітлює ідеї українського державотворення (обмежена монархія у вигляді спадкового гетьманства як форми правління, хліборобський клас як провідна верства, релігія як національний та державний об'єднувальний фактор); другий – репрезентує загальну державотворчу теорію вченого, що базується на насильницькій теорії походження держави, території, національної аристократії та її типах, громадянстві та його поділу й нації як наслідку державотворчого процесу [3, с. 56].

Слід зауважити, що суттєвим внеском В. Липинського в історію вчень про державу і право, політико-правову науку є його типологія та аналіз форм державного устрою. За його авторською схемою, існують три основні типи державного устрою: 1) «демократія»; 2) «охлократія»; 3) «класократія». Характеризуючи явище «демократії» В. Липинський зауважує, що державна влада в її умовах потрапляє до рук найнятих ними політиків-професіоналів з-поміж інтелігенції. Внаслідок цього державна влада стає знаряддям реалізації не народних, а приватних інтересів окремих осіб чи угруповань. До держав «охлократичного» типу В. Липинський відносить різні революційні диктатури, фашизм, більшовизм та інші подібні авторитарні чи навіть тоталітарні режими. Для цієї системи характерне зосередження політичної й духовної влади в одних руках. Під духовною владою він розуміє не лише церковну в її традиційному розумінні, а й ідеологічну у тогочасному розумінні, коли глава держави є водночас провідником офіційної (державної) ідеологічної доктрини. Без сумніву, найприйнятнішою для України В. Липинський вважає «класократію» – форму державного устрою, яка відзначається рівновагою між владою і свободою, між силами консерватизму і прогресу. В основу такого устрою повинна бути покладена правова, «законом обмежена і законом обмежуюча» конституційна монархія. На чолі держави має бути монарх (гетьман), влада котрого передається в спадок і є легітимною. Пропонуючи монархічний устрій, В. Липинський заперечує демократію як метод організації нації, але не заперечує її як вияв свободи. У його монархічній системі громадяни наділені свободою економічної, культурної та політичної самодіяльності, але ця свобода обмежена авторитетом сильної і стабільної влади. «Класократія» в його розумінні є гармонійною політичною співдружністю хліборобського класу як консервативної опори держави, з іншими класами. Лише ця міцна співдружність здатна, на переконання В. Липинського, забезпечити процес державотворення й організацію української нації. Утверджуючи цю ідею, він у праці «Релігія і Церква в історії України» зазначив: «Вихід з нашої анархії лежить не в переконаннях, а в політичній акції і в організації та зміцненні наших занадто слабких та неорганізованих, консервативних, гальмуючих національних сил».

Література

1. Гордієнко М. Процес еволюції та політичні перспективи ідеології консерватизму / М. Гордієнко // Політичний менеджмент. – 220 с.

2. Козак Н. Консерватизм: світогляд, ідеологія, доктрина / Н. Козак // Вісник Львів. ун-ту ім. І. Франка. Серія: Філософські науки: сб. наук. праць. – Львів, 2000. – 300 с.
3. Гордієнко М. Процес еволюції та політичні перспективи ідеології консерватизму / М. Гордієнко // Політичний менеджмент. – 250 с.

Першко В.С.

Студ. гр. БХФ-2-20

Науковий керівник канд. філософ. наук, доц. Множинська Р.В.
Київський національний університет технологій та дизайну

ОСНОВИ ФІЛОСОФСЬКОГО МИСЛЕННЯ О. ПОТЕБНІ

Потебня Олександр Опанасовича (1835-1891) – видатний український мовознавець, філософ, фольклорист, етнограф, літературознавець, педагог, громадський діяч, член-кореспондент Петербурзької АН з 1875 р., член багатьох (у тому числі зарубіжних) наукових товариств. Загальносвітоглядні засади Потебні склалися спочатку під впливом М. Костомарова і в спілкуванні із громадівцями, а філософсько-методологічні орієнтири формувалися в руслі гумбольдтівської філософії мови і співзвучні з ідеями Г. Лотце та ін. філософів «берлінської школи». Постулюючи найтісніший зв'язок мови і мислення, Потебня показував, що думка виявляє себе через мову, а кожний мовленнєвий акт творчий і несе відбиток неповторності, тож процес спілкування – діалогічний, розуміння завжди передбачає і непорозуміння. Простеження еволюції значень – один із дослідницьких пріоритетів Потебні. Він вважає, що на початкових стадіях становлення думка ще тільки нагромаджує матеріал, необхідний для кристалізації її в поняття, і тому «ще не доросла до слова». «Лише коли ця кристалізація стає можливою, з'являється слово, завдяки якому думка знаходить своє вираження у понятті. На вищих рівнях абстрагування слово перестає відповідати потребам думки, обмежує її. Тож мова й мислення не тотожні» [3, с. 44].

Філософія мови Потебні сформувала підвалини його теоретичного пошуку в галузі поетики й естетики. Це стосується передусім таких його концептів, як розрізнення мови і мовлення, як ізоморфізм слова й твору мистецтва, внутрішньої форми слова і художнього образу. Як і слово, мистецтво виникає не для образного виразу готової думки, а як засіб творення нової думки. Співвідношення в слові образу і значення щоразу інше у міфі, поетичному мисленні й науці – формах мислення, котрі історично чергуються. У міфологічній свідомості образний і понятійний плани мови невіддиференційовані; образ і річ, об'єктивне і суб'єктивне, внутрішнє і зовнішнє ототожнюються. Полісемантичність значень становить специфіку поетичної мови.